

bepaalde de Utrechtse vroedschap zich er toe, sommige bruggen in de stad verboden te verklaren voor hessenkarren.

Maar die Steenweg — daar hielden die karren geen rekening mee, telkens kwamen er klachten over versplinterde of verpulverde keien.

Nog in 1670 was de lijdensgeschiedenis aan de gang, de Steenstraat was ontoonbaar geworden. Nu bemoeiden de Staten van Utrecht zich met deze aangelegenheid — ze lieten de weg met zand ophogen en een nieuwe keilaag aanbrengen. Daarna volgde eindelijk een definitief verbod voor Hessenwagens.

Toen echter waren de goederen door de Hessen aangebracht ook reeds van elders goedkoop te betrekken, zodat de huismoeders van 1670 deze verordening nogal kalm opgenomen hebben.

De Hessenkerels werden een steeds zeldzamer verschijnsel op onze wegen, het laatste zijn ze in 1876 gesignaleerd.

W. VAN DE PAS.

ROMEINSE VONDSTEN IN HOUTEN.

Toen de vrouw van een der arbeiders, die in de gemeente Houten graafwerkzaamheden voor een wetering verricht aan de burgemeester, de heer A. B. Haafkens, kwam vertellen dat haar man een rood schoteltje had gevonden, droomde de burgemeester al van terra sigillata, want de buurt waar deze schotel was gevonden — zo schrijft de heer Haafkens ons — lag niet ver van de oude Romeinse legerplaats Vechten. En inderdaad, spoedig werd hem een volkomen gave terra sigillata schotel gebracht die een doorsnede had van 17 cm en een hoogte van $4\frac{1}{2}$ cm, doch die niet versierd was. Als kenteken komt op het voorwerp een cirkel voor, die is verdeeld in acht even grote vakjes: in het 1e t/m 3e en in het 5e t/m 7e vakje is een punt geplaatst. De cirkel heeft een middellijn van plm. $1\frac{1}{2}$ cm. Van dat ogenblik af is het werk dagelijks onder toezicht gehouden. De Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek te Amersfoort heeft op aandringen van de burgemeester het terrein verkend en onderzocht, maar een verder intens onderzoek kon niet plaats hebben, omdat deze dienst zo over en over belast is door de te kleine personeelsbezetting en de vele onderzoeken die elders moeten plaats hebben waar men „zekerheid” heeft.

Hierbij komt het feit, dat tussen Wijk bij Duurstede en Vechten niets bekend is van enige Romeinse nederzetting, zodat, wanneer hier de speld in de hooiberg moet worden gezocht, het veel geld zou kosten en waarschijnlijk nog geen definitieve feiten geconstateerd zouden kunnen zijn. Het terrein is n.l. laag, het ligt van 1,48 M. tot 1,75 M. boven N.A.P., terwijl Vechten van 2,40 M. tot 4,29 M. boven N.A.P. is gelegen.

Nadere gesprekken met de arbeiders brachten de burgemeester

tot de wetenschap, dat enige kleine flesjes waren gevonden, die verkocht waren aan iemand die toevallig langs het werk kwam, en voerden hem op het omliggende terrein, waar verschillende scherven van Romeins aardewerk werden verzameld. Twee gevonden koperen munten kon hij in handen krijgen. Enige gevonden potjes waren stuk geslagen „omdat er toch niets in zat”, maar de scherven waren op de plaats van het stukslaan helaas niet meer te vinden.

De eerste belangrijke scherf t.s. droeg als naamstempel ATEI.

Dit werd aanleiding tot een nog intensiever toezicht en activiteit. Dr. Glazema kwam zich persoonlijk op de hoogte stellen met dr. Modderman en de heer Stooker.

Een halve Romeinse schotel was daarna de eerste vondst, een t.s. scherf met SECUNDANUS als naamstempel volgde en verder vele andere grote en kleine scherven en beenderen.

's Avonds bezorgde een arbeider de burgemeester een zwart geschilderd volkomen gaaf pijpvaard potje (hoog $6\frac{1}{2}$ cm.), wat zijn vrouw reeds groen had geschilderd en in gebruik genomen als bloemvaasje voor viooltjes.

Daags daarna werd een paalfundering gemeld, wat na bezichtiging terstond werd door gegeven.

's Middags was dr. Glazema weer met zijn assistenten en de heer Stooker aanwezig om het aangetroffene in ogenschouw te nemen. Wederom vele scherven, waaronder t.s. vondst en beenderen.

De volgende dag leverde een koperen haarspeld en een schrijfstift op die ter beoordeling werden gegeven aan prof. G. van Hoorn. De volgende dagen werden nog gevonden: fragmenten van wrijfschalen, ook in t.s., een beitel, een stuk ijzer (beslag), oor van een amphoor met stempel MASEFE, een t.s. scherf met onleesbaar, doch duidelijk stempel, gevlochten pijpvaard oor van een kan, stukjes glas, koperen knoop (vermoedelijk beslag van paardentuig), spinsteentjes, een hamer, zeer groot fragment van amphoor met gehele rand en twee oren, waarop stempel ARUP, een koperen en een ijzeren ring, t.s. scherf met stempel OFSENI, (onvolledig), koppen van pijpvaard kannen, spijker, bronzen nagel, zeer fraai fragment van terra nigra deksel, t.s. scherven, waaronder één met stempel OFBASSICO en enige met versieringen, fragmenten van een molensteen, koperen bandje (vermoedelijk versiering van zwaardschede).

Wellicht ten overvloede, vermeldt de burgemeester, dat in Schalkwijk en onder Jutphaas (bij de grens van de gemeente Houten) door hem nog terra siggillata scherven werden gevonden, echter zonder stempels, doch wel met versiering, en verscheidene andere scherven, o.a. van wrijfschalen, die duiden op een Romeinse nederzetting.